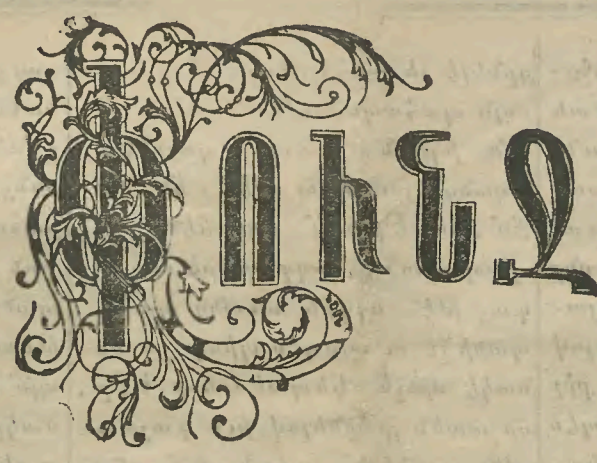

Փոստը ընթացիկ օրերը կը հրատարակուի. - Տարեկան
բաժնետիրական և անհատական կը հրատարակուի
Վարդանի, թիվ 1 մայրաքաղաքի և ինչ արտադրական և
թիվ 2 գաղափարական համար: - Վերջ և երկրորդ համար ալ յա-
ժանորդ կը հրատարակուի: - Հասցէ 40 փայտայի, և և կը գտնուի
մասնաւորապէս Պանդէ Գրատու Զրաւման և գրաւման
Պողոս աղայի խանութը: - Ժամանակը տոնը 3 դրոշմ և
մեկ անգամիւ համար: Վերջի ամսն կը լրացի ան-
գամներու համար:

درعليه ده باقى بازارنده ناعفه خاندانه اوست قاتده
16 نومرولى اوطنده بونج غزتهسى صاحب امتيازى
چهارسوم آلاچايان
ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien
POUNTCHE
16 Nafé-Han, Balouk-Pazar 16
CONSTANTINOPLE

ՀԱՅ ԹԻ
Ա. Ն. ՏԵՐԵՄ-ՏԵՐ Հ. Ս. ԱՄԵՆԱՆԻԱՆ
Կ. Պ. Ս. Ի. Ս.
Պալատ-բազար Նաֆէ-Խան վերի յարկ Թիւ 16

ԹԻՒ 2612 1863—1866—1898 09-ՈՍՏՈՍ 8

ԽՄԲԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈԽՆՁԻ

ՆԵՐՈՒՄԱՐԻՄ
Տ. ԱՆԴՐԵԱՍ ՎԱՐԴԱՅԵՍ

Ներկա շաբաթ առաջ մեր ալ
հրատարակեցինք, թէ Ներսիսա-
վան անօրէն ժողովը անդամներ-
ուն Պիթիւնի Տ. Անդրէաս վար-
դապետ Միլիթիւնի 15 օսմանեան
լիւր զրկելու է Պատրիարքարան,
իւր ծննդավայր Պիթիւնի օրհանո-
ցի մէջ իւր անունով երեք օրը
խնամելու համար, և խոստացել
է շարունակել այս նուիրատուու-
թիւնը:

Այսչափ հրատարակութիւն
բաւական պիտի համարէինք, եթէ
այսպիսի նուիրատուութիւնները
նոր եկեղեցականաց թիւն ըստ-
ուար ըլլար, և եթէ առաւ ամառ
խոսող ու բնաւ չգործող եկեղե-
ցականներ սակաւթիւ ըլլային,
Սեփ Բան մ'ըրած չեմք ըլ-
լար, եթէ շնորհակալութիւն մա-
տուցանենք Արթ. Տ. Անդրէաս
վարդապետի, որովհետեւ իւր այս
նուիրատուութեամբ ու խոստ-
մամբ միանգամայն մեր եկեղեցա-
կանաց բարեկեցիկ դասը կը բեր-
դէ ի գործ գլխութեան, անշուշտ
ի սրտէ ցաւելով այդ դասուն
կենաց ու կացութեան վրայ, ո-
րոյ մէջ և իրենց կողման ու ուխ-
տին մէջ մեծ վիճակայ:

Տ. Անդրէաս վարդապետի վը-
րայ՝ իւր այս նուիրատուութեան
առթիւ հետաքրքրութեամբ ծա-
նօթութիւն ստացանք թէ՛ Ներսի-
սաղիմայ Միլիթիւնի վարդապետ
հանդիսացած է ուրիշ գործերով
ալ, ինքզինքնի մէջ հաստատ-
եալ չայ ընտանեաց մէկ մասն
երբեմն չբաւորութեան պատճա-
ռաւ կրօնափոխ եղեր են, Տ.
Անդրէաս վարդապետ գացեր,
յորդորեր, վերադարձուցեր է
զանոնք իւր անձնական քսակէն
տարով թիւ կը հոգնելով անոնց
չբաւորութեան բերն:

Նշանակութեան արժանի չէ՛
այս, քանի որ գիտեմք թէ եկե-
ղեցականներ կան, որ իրենց
պարտաւանդութեան պատճառաւ
ժողովրդեան կրօնափոխութեան
պատճառ կը լինան, և եկեղեցական-
ներ կան, որ ժողովրդեան կառաւ-
նորդին ի կրօնափոխութիւն, վատ
ու գայթակղեցուցիչ վարմունքով
ուրանալով իրենց մայրենի եկե-
ղեցին և իրենց հանգիստաւոր ուխ-
տը:

Կը բաղձամք, կը մաղթեմք որ Տ.
Անդրէաս Հօր նման եկեղեցակա-
նաց թիւն ստուարանայ ի մեզ,
կը մաղթեմք, որ եկեղեցականաց
անվոյթ ու անձնամոլ դասն դառ-

ՆԱՅ ԵՐԱՂՈՒԹԻՒՆ, ԵՄԵՆՈՒԹԻՒՆ
ԹԻՍԻՒՆ ԵՄԵՆՈՒԹԻՒՆ

ՊԻՍՏԱՆԻՍՏԻՒՆ ՓՈԽՆՁԻ

Պիստ. 27 Յունիս 1898. -
Ուրախութեամբ կը ծանուցանեմք
թէ՛ տեղւոյ ժողովրդեան թաղական
խորհրդոյ աշխատութեամբ և ջա-
նիւք եկեղեցիներ շաբաթ մը փակ
մնալէ ետքը բացուեցաւ ամառայ
22ին չորեքշաբթի օր՝ մեր նախորդ
քահանայներէն ծերունաւորը Տ.
Արթ. հայրն բերուելով, որ 1/2
տարիէ ի վեր էտինձիքի մէջ կը
քահանայագործէր, Այս առթիւ
Պիլայի համայն ազգայնոց կող-
մանէ խորին շնորհակալութիւն կը
յայտենմք՝ Ամեն. Տ. Մաղաքիս Ս.
Պատրիարք Հօր, որ տեղւոյ թա-
ղական խորհրդոյ կողմանէ քա-
ռած ցաւալի հեռագիրը ստա-
նալուն պէս, որով կը ծանուցուէր
ժողովրդեան կրօնափոխութեան
պատրաստուիլը, - պէտք եղած
շնորհները ընել զլացած չէ և Պի-
լայի ազգայնոց ալ «անհոգ եղիք,
պէտք եղածը տնօրինեցիք» ըսելով
միլիթիւնի հեռագիրը մը ուղ-
ղած է, որով պատճառ եղած է
70 տուն հայ բարեպաշտ ժող-
ովրդ մը կրօնափոխութենէ ա-
զատելու: Ինչպէս Պալատիսի
և Պատրիարքի ազգայնոց, նոյն-
պէս ալ Պիլայի Առաջ. Տեղա-
պաճ Տ. Վահան վարդապետէ
ղղուած են, որովհետեւ Տ. Ղեկնոր
քահանան դեռ տեղս եղած ա-
տեն քանիցս ծանուցուեցաւ իրեն՝
վարդապետէ ետքը առժամայ
քահանային մեկնումը, և վերջնա-
կան տնօրինութիւն մը ընել խնդ-
րուեցաւ, բայց նամակներէն և
ոչ մէկն իսկ ուղարկութեան ա-
ռաւ, և երրորդ անգամ Պիլայի
համայն օտարազգեաց մէջ զմեզ
խայտառակ ընելու պատճառ ե-
ղաւ:

Մարտիան. 26 Յունիս 1898.
- Չանազան ճեղքումով մեզ. - Նա-
խորդ ամսոյ 25ին հինգշաբթի ի
տօնի թարգմանչաց Սահակայ և
Մեարդայ հանդէս մը տեղի ու-
նեցաւ ազգային վարժարանին մէջ,
որ ոչ այնչափ արտաքին փայլով
որչափ կրօնական վեհութեամբ
չառ քաղցր տպաւորութիւն մը
թողուց հանգիստականաց վրայ,
վեհակիս Առաջ. Տեղ. Գեր. Տ.
Նիկողայոս վարդապետ յատկա-
պէս վանքէն գալով՝ հանգիստաւոր
Պատարագ մատոյց, Յետ աւարտ-
ման Ս. Պատարագի՝ քահանայ
հարք՝ զգեստաւորեալ, շապկա-
զգեստ դաւալալ դասուն և երգե-
ցիկ մանկամբ առաջնորդեցին ըզ-
նորին Կերպարանութիւն ի վար-

ժարան, ուր յատուկ պատրաս-
տութիւն տեսնուած էր. աւուր
պատշաճ քանի մը շարականներ
երգուելէ զինի, Առաջ. Տեղ.
Հայրը հակիրճ տեսութեամբ ի
վեր հանեց Ս. Թարգմանչաց ան-
դուգական երախտիքն, և ապա
յորդոր կարգաց ներկայից՝ հետե-
ւող լինիլ այս Ս. հարց գովելի օ-
րինակին, և առաւել քան զամե-
նայն փոյթ ու խնամ՝ տանիլ աղ-
գին մանուկները ըստ պահանջման
դարու ուսմամբ և դիտութեամբ
պարգարելու. վարժարանին ա-
շակերտաց մին ալ այն նիւթին
վրայ գեղեցիկ ատենախօսութիւն
մ'ըրաւ, և ապա ի բեմ ելաւ Սեփ.
Բարսեղ Եփէնտի Անտէլեպեան,
և իրեն յատուկ ժողովրդական
ոճով մեր առաջին տպագիր Ար-
գար Գալիլի կենսագրութիւնն ը-
րաւ թուելով նորա կենաց մէն
մի պարագաներն, Հանդէսը վեր-
ջացաւ Առաջ. Տեղ. Ս. Հօր մաս-
նաւորապէս ի գիր առած գեղեց-
կահիւս աղօթքով, որոյ հանդի-
սականք ամէններով ձայնակեց-
ցան: Ետքոյն ազգային Ս.
Սահակեան վարժարանի ամա-
վերջի հրապարակային հարցաբըն-
նութիւնը կատարուեցան ընթա-
ցիկ ամսոյ 8-14 ի ներկայութեան
մասնաւոր քննիչներու և աշակեր-
տաց ծնողաց, ուսանողաց համար-
ձակ և գոհացուցիչ պատասխան-
ներէն յայտնի եղաւ թէ՛ մեր
ազգային վարժարանն այս տարի
ևս արդիւնաւոր չլինի մը բոլո-
րած է: Պարգաւաւորութեան
հանդէսը տեղի ունեցաւ ամսոյ 19
ին կիրակէ օր վարժարանին
վարի սրահը, որ նոյն օր գոգցեա
կերպարանափոխ եղած էր. ամ-
բող զպրոցը դասիններով և
երկններանգ թղթերով գեղա-
լարեալ էր: Հանգիստավայրին
ճակատը դափնեաց մէջ կը փայ-
լէր մեր սիրելի վեհափառ Սուլ-
թան Համիտ կայսեր լուսանկարն
ի նշան սիրոյ և երախտագիտու-
թեան, ժողովուրդը արդէն վա-
ղուց գրաւած էր զպրոցին այդ
սրահը և այնչափ շատ, որ բա-
ղումը ստիպուած էին յոտնկայս
մնալ: Դաւալի բարեկան գալ-
մագամ Մահմուտ պէյ, հաղա-
րապետ Տուրան պէյ, դատաւո-
րը, թաղապետութեան նախագահ
Ղալիպ Եփէնտի և այլ կառավա-
րական պաշտօնեայք մասնաւոր
հրաւիրմամբ բարեհաճած էին ի-
րենց ներկայութեամբ փայլ մը
տալ հանգիստին, Համիտի քայլ-
երգով սկսաւ հանդէսն, զոր
ունկերեցին ներկայք յոտնկայս:
Ետ որոյ վարժարանին աշակեր-
տաց մին թղթերէն ուղերձ մ'ար-
տասանեց առ վեհ. Սուլթանն, և
խորին երախտագիտական զգաց-

մամբ աղօթեց մեր Օգոստ. վեհա-
պետին արեւատութեան համար,
Ասկէ յետոյ ուսանողաց մի քա-
նին պարագային յարմար Հայ.
Տաճ. և Գաղ. ճառախօսութիւն-
ներ ըրին. որք կընդմիջուէին
քաղցրանալու երգերով և դա-
ւեշտախառն խօսակցութեամբ:
Սոցա ամենքն ալ առ հասարակ
լաւ տպաւորութիւն մը թողին
ունկերաց վրայ: Ապա վարժա-
րանին առաջին դասատու Ս.
Բարսեղ Եփէնտի Անտէլեպեան ի
բեմ ելնելով կարգաց վարժարա-
նին միամեայ արդեանց և ընթա-
ցից վրայ ընդարձակ տեղեկագիր
մը, յորում մեկին և որոշ տե-
սութեամբ հանգիստականաց առջև
մի առ մի պատկերացոյց վարժա-
րանին բարոյական և նիւթական
ճշգրիտ վիճակը, և յետոյ բա-
ցայայտ պարզեց հարցաբնու-
թեանց յաղոյ և գոհացուցիչ
արդիւնքը, և հետեւաբար վար-
ժարանին իրական յառաջագիւմու-
թիւնը՝ որոյ վասն գնահատելով
ուսուցչական մարմնոյն քերտն
ու աշխատանք, կոչում ըրաւ ժո-
ղովրդեան կրթասիրական ջանից
զգացնելով դաստիարակութեան
աւելի քան երբեք կարեւորութիւնն.
Հուսկ ուրեմն յուղեալ շէշտերով
յորդոր կարգաց ծնողաց, որ վար-
ժարանին պարտուց բարձման հա-
մար պէտք եղած նիւթական ա-
շակցութիւնը չլինան յօգուտ
իւրեանց զաւակաց: Յետ այսորիկ
յառաջագիւմ աշակերտաց մրցա-
նակներ բաշխուեցան: Հանդէսը
վերջացաւ Արթ. Տ. Վարդէն Հօր
աղօթով, Ետքոյն վեհ. Գալմագամ պէ-
յ և իւր հետեւորդք յատկապէս
կահաւորեալ սենեակ մը առաջ-
նորդուելով՝ պատուասիրուեցան
օջարակօք և անուշեղինք: Այս
առթիւ ուրախալի զուգարիւրու-
թիւ մ'էս պատահեցաւ: Գաւա-
ռիս կրթական քննիչ Զեքէլիս
Եփէնտի նախորդ օր պաշտօնով
քաղաքս եկած լինելով Գալմա-
գամ պէյ իւր հետ բերած էր.
ի պահու խօսակցութեան աւետեց
թէ յիշեալ պաշտօնեայն տեղւոյս
ոչ-խալմ վարժարանաց արտօնա-
գրերն յանձնելու համար եկած
է, և իրօք հետեւեալ օր դասա-
տուական խումբը և թաղական
խորհրդոյ ատենապետը կրթական
յանձնաժողովն կողմանէ կան-
չուելով՝ վարժարանաց հիմնադը-
րութեան, շէշտերուն, ուսուցիչնե-
րուն, գործածուած դասագրքե-
րուն, և այլն նկատմամբ հար-
ցու մնալ ընելով արձանագրեց
արտօնագրերուն մէջ, որք ըս-
տորադրուելէ յետոյ նահանգիս
կուսակալին կողմէ պիտի յանձ-
նուէին ուր որ անկ է, Բաց աստի՛

ուսուցիչներէն երեքը և վարժու-
հիւներէն երկուքը վկայական չու-
նենալուն՝ քննութիւն մը կատար-
ուելով՝ ուսուցչական արտօնագր-
եր տրուեցան, Այս առթիւ, մե-
ղանշած պիտի լինիք, եթէ մեր
վեհ. Գալմագամ պէյ ի հայրա-
կան հոգածութեան վրայ լու-
թեամբ անցնիք, Նորին Մեծու-
թեան իւր պաշտօնի ձեռնարկած
օրէն մինչև ցարդ քաղաքիս ապա-
հովութեան և ժողովրդեան ան-
դորութեան համար ցոյց տուած
փոյթն ու հոգածութիւնը ամէն
բանէ գեր ի վերոյ է. իւր արդա-
րասիրութեամբ, այրեաց, որքոց
և զրկեց պաշտպան կանգնելով
առ հասարակ սիրելի և համակը-
րելի եղած է իսլամ և քրիստոն-
եայ հասարակութեանց: Աներկ-
բայ եմք որ գնահատուելով այս-
պիսի արժանաւոր և արգարասէր
պաշտօնէի մը փոյթն ու ջանք, պի-
տի վարձատրուի ըստ արժանոյն,
= Գալմագամ առաջնորդին հրա-
պարակը բաւական ժամանակ
տեսնուող գործնեութիւն մը տիրե-
լէ վերջ երկու ամիսներէ հետէ
գոգցես հանգստեան դատապար-
տուած է: Արմատաց վաճառա-
կանութիւնը, ինչպէս ամէն ուրեք
նոյնպէս և աստ անօրինակ երե-
ւելնելով ամէն ոք շարժման մէջ
դրաւ. բազումք առերեւոյթ շահէն
հրապարակաւ արմատաց վաճառա-
կանութեան ձեռնարկեցին մեծա-
մեծ գումարներ շահելու անկա-
լութեամբ: սակայն ամերիկացի
միլիոնատէր Լէյթլի ամթալի
շահագրգիռութեանց հակահարուա-
ծը ամէն յոյս և երազ վերելալը
չըլեց. նոյն իսկ բազումք իրենց
գրամագրուին ալ վրայ տուին:
Այժմ գիտեմք հաստատ և ան-
փոփոխ. գրեթէ խնդրանքները
թոյլ և հետզհետէ նուազելու վը-
րայ են: Յորենին գրիւր 6-8, դա-
րիւր 3-4 զրէ կը վաճառուի: Ե-
ներկայ տարու հունիսեան օր
գարնան խիստ արդիւնաւոր առ
պադայ մը կը խոստանային: սա-
կայն նախորդ ամսոյ կիսուն եր-
կու օր փոյթ հարաւային խորշակը
մեծաւ մասամբ միասեց ցորենա-
հատիկներուն, որով այս տար-
ուան հունիսը նախորդէն պակաս
կենթադրուի: Ետքոյն Ս. Ե-
կեղեցւոյ քահանայներէն Արթ. Տ.
Մամբէ աւագքահանայ թէ-
լիկեան որ երկուքուկէս տարիէ
հետէ ի Սամսոն կը քահանայա-
գործէր, անցեալ շաբաթ այսր ե-
կաւ յօգաւորութիւն և մէկ ա-
միսէն պիտի վերադառնայ: Բայց
կը լսեմք թէ պատ. թաղ. Խոր-
հուրդը և տեղւոյ ժողովրդը
զգալով այսպիսի արժանաւոր քա-
հանայի պէտքը՝ մտադիր են չը-
ղկելու:

Իրադրի (Մարտի) 12 Յու-
լիս 1898. — Գիտական կենտրոն-
— Հարեանքի ակնարկ մը նետե-
լով գիտական կենտրոն ու սովոր-
ութեան վրայ՝ յետին ծայր
թշուառ, անհրաժեշտ ու ծայրահեղ
վիճակի մէջ պիտի տեսնենք, որ
արդիւնք են ծայրագոյն տղիտու-
թեան ու նախնի նախապաշար-
մանց, Ահա այս կողմանց գիւղա-
կան կենտրոն վրայ գաղափար մը
տարու համար նշանակած եմք՝ օ-
րօրոցէն սկսեալ մինչև գերեզմա-
նի դուռն, խոստանալով բնակա-
րանաց ու սովորութեանց վրայ ալ
զերէ հետզհետէ, — Երախայ մը
ծնելուն պէս՝ ծնող մօր կետուրը,
եթէ կայ, ապա թէ ոչ՝ տանտի-
կինը անմիջապէս պարանով մը կը
ընթացատէ ծնողին անկողինը՝ նո-
րա կուրծքին վրայ մեծ ասեղ մը
գամելով, և ապա՝ կառնու մա-
նուկը ու գաղջ լուրով լուալէ յե-
տոյ քիչ մը հին լաթերու կամ
կարկտաններու մէջ փաթածե-
լով կը դնէ մաղի մը վրայ՝ որ ար-
դէն պատասխան կը գտնուի մօր
անկողնոյն քով, պարանէն դուրս
հին բաղնջով մը կամ պատա-
ռոտեալ կապերտով մը զար-
դարեալ և պաճուճեալ, երեք օր
այսպէս մայրն իւր սիրական զաւ-
կէն, և որդին՝ ծնելուէն մօր
գոգնանքներէն զրկուելէ յետոյ,
տան տիկինը երբ կը տեսնէ թէ
երկօրին ևս այս գոգնութեանց
չորհիւ շրջապէս, ուրիշ պարզ
անուամբ՝ ջուրի պառակտէն ճի-
րաններէն ազատեցան, կը քակէ
անկողինը շրջապատող պարանը,
կը հանէ ասեղն ու մօրը կը յանձ-
նէ զաւակը, բայց որդեւսէր կինը
այս նուագ ևս չի կրնար որդին
գրկել, գոգնել, ամօթխածու-
թիւնը Արդուի աչքերով կը դի-
տէ զինքը՝ յանդիմանելու համար
թէ՝ անամօթաբար իւր տղեկը կը
գրկէ ու կը փայփայէ. ուստի՝ քիչ
մը կամ տալէ յետոյ կը նետէ
զայն խրճիթին մէջ անկիւնը,
յանձնելով ճանճերու գոգնանաց,
ուր՝ առաւօտէն մինչև իրիկուն
պիտի լայ ու ճչէ, եթէ մեծ մայ-
րը երբեմն զթաղով վրան՝ չառնէ
ու չի գրկէ, Այս ամենը տեսնող
օտարական մը՝ անշուշտ սխալ են-
թաբուութեամբ մը պիտի կարծէ
թէ՝ գիւղացի կանայք մայրական
գուռն ու գորով չունին, մինչ-
դեռ նոքա ընդհակառակն իւր-
եանց զաւակաց ջերմ պաշտպան-
ներ են, զոր քիչ մը վերջը պիտի
տեսնեմք, Այսպէս 3-4 ամիս
կանցին, դեռ երախան մկրտուած
չէ. ամէն ոք իւր ուղած, իւր սի-
րած անուամբ կը կոչէ զայն, Ոչ
ոք փոյթ կընէ քահանայ մը բե-
րել կամ երախան քահանային
օտքը տանի. մինչդեռ մեծ մայ-
րը՝ մանկան ծնելէն 2 օր ետքը
ծինտէր (վհուկ) ի մը քով զնա-
ցած, ու վարձատրելով զայն՝ թո-
ռան ճակատագիրը լսած էր, Ինչ
միթէ կը կարծէ թէ գիւղացի
տղայք չեն մկրտուիր. — ո՛չ, կը
մկրտուին, սակայն 3-4 ամսուան
ընթացքի յետոյ, երբ քահանայ մը
առ ի չգոյն տնական պիտոյից՝
ստիպուի գիւղերն այցելելով գիւ-
ղացոց մանուկներն մկրտէ՝ Շէքօ,
Վէսօ, Զէքօ, Պրօ, Կըպօ, Պա-
պօ, Կաքէ, և այլն, և այլն (ման-
չերու) և Ալթուն, Խանըմ, Խա-
թուն, Սուլթան, Կուլէ, Մաքօ,

Դրուանտ, և այլն, և այլն (աղջ-
կանց) անուններով, Այնուհետեւ
տղեկն իւր յատուկ անունը ունի
և կրնայ մէկ կողմէն միւսը գառ-
նալ, աւելի բարձրաձայն պօռալ
ու ձեռքն ինկած իրերն բերանը
տանելով ու տելու փափաք յայտ-
նել. յայնժամ մայրը տեսնելով
զայս, կը փութայ կորեակէ քիչ
մը չոր հաց տալ ձեռքը, որպէս
զի ծամելով ծամմեղով սակա-
ւիկ մը աղաղակներուն վերջ տայ,
թէ և կաթնէն կտրած չէ դեռ ու
պիտի տայ մինչև որ նորա երկու
տարիներն լրանան. այսինքն՝ այն
տարիներն հասնի, ուր պիտի կըր-
նայ ինքնին արձակ համարձակ
քալել, փողոցէ փողոց թափա-
ռել, հասակակից ընկերաց հետ
խաղալ, ուլերու վրայ հեծնալ,
հորթերու պոչիկը քաշել, հայ-
հայել ու քար նետել, Այս միջո-
ցին, աւելի զաղաղալի բան չի լի-
նիր քան այս մանուկը՝ որ առա-
ւօտէն մինչև իրիկուն տրվեցու
մէջ կը թաւալի, աղբերու հետ
կը խաղայ, հող կուտէ, ճանճեր
կը հիւրասիրէ, որով և գարշա-
հատութիւն մը կը բուրէ ամէն
կողմ, նորա մայրը ամենին հող
ընկեր որդեւոյն սոյն անտանիկ վի-
ճակը դարմանելու. հերկը է որ
քիչ մը կորեակէ չոր հացով նորա
փորը կշտայնել ու միակ պա-
տառատուն չապիկով մը նորա
մերկութիւնը ծածկել կարենայ.
փոյթ չէ թէ բոպիկ ու մերկ է
միշտ. իսկ երբ այս զաղիւր արա-
րածը ուրիշի մը փնտրելով պատ-
ժուի, յայնժամ միայն, կար-
ծեն՝ մօրը սրտին մէջ կարթնայ
մայրական գուռն ու գորով՝ որ
շայտագին աղաղակներով կը յար-
ձակի ուղղակի այն անձին վրայ՝
որ իւր որդին պատժեւ էր, նոյն
իսկ եթէ հայրն եղած լինի. Տը-
ղան այսպէս մօրը պաշտպանու-
թեան տակ կանցունէ երրորդ,
չորրորդ, և հինգերորդ տարիներն,
կատարեալ խելագարական կապիկ մը
կերպարանք առնելով, որ ծնողաց
մեծ հաճոյք կը պատճառէ, Գիւ-
ղացիք առհասարակ աւելի նա-
խամեծար. կը համարին ունենալ
վայրենայ կերպարանքին տակ գա-
ղանաբարոյ տղայք, քան թէ
փափկամարմին հեղահամբոյր պա-
տանիներ. այս պատճառաւ ահա
գիւղացի ծնողք կը ջանան օրօրո-
ցէն սկսեալ ամառը արեգական
տաք ճառագայթից ու ձմեռը
բուռն սառնամանեաց տակ մերկ
ու բոպիկ պտըտելու, հայր ու
մայր բաւերը չի սորված՝ հայհո-
յելու և ուրիշին փնտրելու վար-
ժեցնել իւրեանց զաւակները, Այս բոլոր հանգամանօք օժտեալ
տղեկ մը 5 տարեկան լինելէ յե-
տոյ ծնողացը առաջարկութեամբ
կորեակէ չոր հաց մը ծոցը դրած՝
պարսպափայլ ու գաւաղանք ի ձե-
ռին արեւածագէն կէս ժամ յա-
ռալ մեծ դժուարութեամբ իրենց
ուլերն ու հորթը գիւղէն դուրս
հանելով լեռներու արածներու կը
տանի, ուր առաւօտէն մինչև ի-
րիկուն ո՛չ այլ ինչ պիտի ընէ՝ ե-
թէ ոչ ուլերուն հետ պիտի ջա-
նայ զանազան տեսակ խոտերով
իր միտաքական փորը լեցնել,
երբեմն հասակակից փոքրիկ հով-
ուաց հետ կուռելով, Այս կեր-
պով Ապրիլ, Մայիս, Յունիս ա-
միսներն ու Յուլիսի 15 օրերն ան-

ցընելէ յետոյ կը թափալ Կորեակէ տղ-
այն պահապանութիւն ընել, ուր
օրն ի բուն, առաջին վայրիկ մը
կորեակներու միշտ «հե՛յ, հե՛յ յա-
նձ՝, շէյրէ խոզի, վայ հե՛րձ...»
պիտի պօռայ, աղաբարեւանցոր-
դաց թէ՝ այդին առանց պահա-
պանի չէ, ու այսպէս պիտի շարու-
նակէ մինչև Սեպտեմբերի 15-ը,
որ ատեն լրացնելով իւր գաշտա-
յին դործերն՝ պիտի սկսի մօրը
քով նախապաշարման դասեր առ-
նուլ, Այն ատեն պիտի սովորի
ճիւղի, փէրիի, կոթորիի և այլն,
և այլն անուններն ու նոցա բնա-
կարանաց, կրակին, զաւակաց,
հարսանեաց ու այլ և այլ արարք-
ներուն վրայ հիմնաւոր կերպիւ
գաղափարներ պիտի ստանայ,
Ամանորի առաջին գիշերը, ժամը
7ին, երբ ջուրերն ըստ տեղացեո-
ցն՝ սկսին փոխուիլ, ուրիշներուն
հետ ինք ևս պիտի երթայ գիւղին
աղբիւրը ու պիտի լողնայ, Յա-
րութեան ճրագալոյցի իրիկունը
վառած ղեշեշիմ կիսայրած փայ-
տերն բերելով ճրագ պիտի վառէ
անոնցմէ, և ապա պիտի տանի տա-
նը բոլոր անկիւնները պտըտցնել,
ապուրցուններուն մէջը դնել ու
կաղանդէն ի վեր պահած կիսայ-
րած կոճղը մաճապուրին տակը
վառել ևն. ևն. ևն. Միշտ մի
և նոյն կերպիւ 7 տարիներ ևս
բոլորելէ յետոյ, այս անգամ ալ
կրկին ո՛չ թէ ուլ՝ այլ էջ կամ
ջորի, ո՛չ թէ հորթ՝ այլ եղ կամ
կով արածել. միշտ փոքրիկ այլ
տղմալի լճակաց մէջ լողնալով,
ուր շուններ անգամ չեն լողնար,
և այս ո՛չ թէ մաքրուելու, այլ
զբօսներու համար. վասն զի իւր
վրայի կեղտերէն մաքրուելու հա-
մար, տաք բաղնիքի մը մէջ առ
նուազն ուլթ օր գիշեր ցերեկ օ-
ճառով լուացուելու է, Գարնան,
ամիսն ու աշնան եղանակներ-
ընէ կանցնին, կուգայ ձմեռը,
մեր գիւղացի փոքրիկ տղեկը թող-
նով հովուական պաշտօնը, կըս-
կսի փայտահարութեամբ պա-
րապիլ, կը կտրտէ կը կտրէ փայտը
ու շալակով առն կը կրէ, Աստ
ժամանակն է ըսել թէ՝ գիւղացի
աղջիկներ ևս մանչերու դործերով
կը պարապին. սա՛ առաւելու-
թեամբ միայն, որ նոքա մանչե-
րէն աւելի վայտ կը շալակեն ու
կուռի մէջ ալ անոնցմէ անվհեր
են, Կանցնին ժամանակները ու
կուգայ տարի մը՝ որ ծնողք այն
ատեն միայն իւրեանց զաւակաց
տրելն, վարաքը ու թէկէլէ (տե-
նակ մը բաճկոնակ) կարել կու-
տան ու մէջըք նոր գօտի մը կը
կապեն. այլ ևս տղայք 18 տա-
րեկան եղեր են, նոր զգեստներ
հագեր ու նշանուեր են. բայց
տակալին պիտի շարունակեն իւր-
եանց առաջնական դործը՝ մինչև որ
ամուսնանան, Վերջապէս տղայք
կը հասնին այն օրուան ալ, ա-
ռանց կրօնի, ուսման ու դաստի-
արակութեան վրայ գաղափար
մուծենալու, առանց գիտնալու
թէ՝ ինչ է հայր լինելն, և ինչ
պարտքեր ունի նա. շատ շատ
գիտցածին «անունն Աստուծո»
ըսել մէ՛ջ՝ զոր ձիւնի, փէրիներու
ու այլոց հարուածներէն զերծ
մնալու համար սովորած են իւր-
եանց մօրմէն, ու պահք պահել
մը՝ զոր գրեթէ ստէպ ուտիք օ-
րերն ալ կը պահեն, Այսպէս տը-

ղայք անպայման կերպիւ ամուս-
նանալով կըսկսին կենաց երկրորդ
չրջանն՝ ուր այլ ևս թողլով ի-
րենց նախնի գործերն, կը պատ-
րաստուին նոր գործերով, այսին-
քն երկրագործութեամբ, ջորե-
պանութեամբ ու ուստայնակու-
թեամբ պարտալիլ. այն ատեն մի-
այն՝ երբ տեսնեն թէ ներսէն կոր-
եակը հատեր է, բայց քանի որ
տակալին կորեակ կայ, ուրիշ
գործ չունին, բայց եթէ փողոց-
ները նստիլ, իրենց վրայի աղտե-
ղութիւններն մաքրել, ուրիշները
բամբասել, այլոց ունեցածին վը-
րայ խօսիլ, զաւակ մեծցնել այն-
պէս ինչպէս որ իրենք մեծցան և
վերջապէս մեռնիլ, առանց քա-
հանայի ու առանց կրօնական
պաշտամանց, — Այսպէս գիւղա-
կան կենաց վրայ մեր ըրած նկա-
րագրութիւնն վերջացնելէ յետոյ,
չենք կրնար ըսել թէ՝ գիւղացիք
առ հասարակ ծոյլ, հեղք ու ան-
հոգացող են. վասն զի կան այն-
պիսիներ՝ որք աշխատասէր, հո-
գացող ու լաւ տուն կառավարող-
ներ պիտի համարուէին՝ եթէ ի-
րենց գիւրքը ներէր, Զենք կրնար
ըսել թէ գիւղացիք ընդհանրա-
պէս բթամիտ, յիմար ու ապուշ
ներ են ընդհակառակն կան այն-
պիսի սրամիտ, ուշիմ ու հանճա-
րել մարդիկ՝ որք եթէ ուսում ա-
ռած ու դաստիարակուած ըլլա-
յին՝ թերեւ մէկ մէկ Պայրն, Լա-
մարդին ու Հիւսիսեան պիտի լի-
նէին, Արաւ Պագրճեան

ԱՅԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թօփհանէի հանգանակու-
թեան յանձնաժողովն այս շաբ-
թու 1000 լիւրա զրկեց Պատրիար-
քարան գաւառաբնակ կարօտե-
լոց համար .
— Գաղաթալին բժշկական վար-
ժարանէ այս տարի գեղադործու-
թեան վկայագիր ստացած են
Գաղաթալին Գարու թիւն և Յա-
կոբեան Գարու թիւն էֆէնտիներն,
և բժշկութեան վկայագիր՝ Հայ-
կունի Գերովիէ, Միսիկեան Գա-
րու թիւն, Պաղճեան Գարու թիւն
և Տէմիրճեան Միսիս էֆէնտիներ-
ըն .
— Կ. Պօլոյ պատրիարքական
փոխանորդ Գեր. Տ. Գաբրիէլ վար-
դապետ և Գեր. Տ. Ներսէս
վարդապետ Ասլանեան՝ առաջի-
կայ երկուշաբթի յիշմիածին կու-
ղեւորին, ինչպէս յայտնի է՝ ե-
պիսկոպոսանալու համար .
— Գեր. Տ. Մեսրոպ Ս. Արք-
եպիսկոպոս՝ անցեալ կիրակէ,
ըստ որոշման Կրօնական Ժողովոյ
Գաւառանի իշխանութիւն տուա-
մայր եկեղեցոյ մէջ՝ Մկրտիչեան
Արթ. Տ. Կարապետ վարդապետի,
և նոյն օրը նախնի ջերմութեամբ
թեան վրայ առաջին քարոզն խօ-
սեցաւ Տ. Կարապետ վարդապետ,
— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն
Պայպուրտէ 10 օրը ուղեր է՝ Իդ-
միրի որդանցը զրկելու համար .
— Հալէպի առաջնորդական
Տեղապահ Պատրիարքարանի ծա-
նուցրէ Անթաքիոյ վիճակին հա-
մար առաջնորդի մը պէտքն, և
Պատրիարքարանը երուսաղիմայ
Պատրիարք Ամեն Տ. Գարու թիւն Ս.
Հօր ուշադրութեան մատուցանել
որոշեր է .
— Կրօնական Ժողովն որոշեր է

զրկել Ամասիոյ գաւառական վար-
չութեան, թէ՛ Տիմիլիկեան Թէո-
գորոս վարդապետ կրօնական
պաշտօնավարութենէ դադարե-
ցուցեալ է՝ առանց Պատրիարքա-
րանի հաւանութեան, Սղերդէ
Մարզուան երթալուն պատճառաւ,
և թէ՛ Թէոգորոս վարդապետ
պարտի Կ. Պօլիս գալ՝ իւր վրայ
եղած ամբաստանութեանց բա-
ցատրութեան համար .
— Պայպլ Հաւազի տեսչութեան
կողմանէ 250 դրաքար Աստուա-
ծաշունչ կը տրուի Պատրիարքա-
րանի, որպէս զի զրկուի կարօտ
եկեղեցիներն ու վարժարանները .
— Հիւսիսեանցի Հոգաբար-
ձութիւնը ընտրուեցաւ Կիւլաշէնկ-
եան Պատրիարք, Կիւլաշէնկեան
Գրիգոր, Մանուկեան Տիգրան,
Սթամպուլեան Յակոբ, Էփէնեան
Գրիգոր, Ալեանապեան Գրիգոր,
Համարձումեան Գառնիկ էֆէն-
տիներն, և տղթօր Խորասան-
ճեան էֆէնտի և տղթօր Աբրա-
համ պէյ Նազարեան, Առաջին
նիսան ըրին երեքշաբթի .
— Արարատ ամառքին .
«Ճեմարանում առաջիկայ ու-
սումական տարուայ համար ա-
շակերտաց ընդունելութիւնը կըս-
կըսուի Սեպտ. 1-ին. Այս տարի
գիշերօթիկ աշակերտներ ընդհ. 5
թիւն էր 183, որոնցից 22 ի հա-
մար միայն թոշակ կամ դրամ նը-
պաստ էր վճարուում. ձրթաթո-
շակ էին ուրեմն 161 աշ, Առա-
ջիկայ տարին ևս ճեմարանը չի
կարող ունենալ աւելի քան 160
ձրթաթոշակ, Այս կարգի նախկին
սաներից Սեպտեմբերին հազիւ
միայն 25 հոգի պահասած կը լի-
նին՝ նոյն չափով տեղը բացուած
նորերի համար. պէտք է ի նկատի
ունենալ ուրեմն, որ վարչութիւ-
նը խիստ ընտրութիւն կանէ քըն-
նութեան ներկայացուցիչներ մէջ և
կաշխատէ միայն ամենաընդու-
նակներին և ամենալաւ պատ-
րաստուածներին ընդունել. Աշա-
կերտներ կընդունուին, սակաւ
բացառութեամբ, Գ. և Գ. դա-
սարաններ համար, Դննութեան
ժրագիրը և ընդունելութեան
կանոնները մնում են նոյնը, ինչ
որ նախընթաց տարիներում .»
—
Հակոբ Մեղակ
Պօղոս Եփէնի Կարապետեանի
Կրօնական Ժողովին
Անցեալ տարի ի Գահիրէ վախ-
ճանալ Պօղոս էֆէնտի Կարա-
պետեանի կտակի խնդրոյն առ-
թիւ ձեռք բերելու և Իւլազնիոյ
մէջ ծանօթութիւններ տեսնուած
ըլլալով՝ հարկ կը համարիմ՝ այս
անգամ ճշգրիտ տեղեկութիւն մը
ի հրապարակ հանել .
Պօղոս էֆէնտի Կարապետե-
ան՝ 1867 ի Յունիս 6/18 ին,
իմ թեղաբուութեամբ, չորս հա-
զար անգրիական ոսկի պարտք
մը անցուց տեղապահներուն մէջ
հետեւալ անուանց վրայ . — 3
հազար ոսկի՝ Մարաշի մէջ գըպ-
րոցի մը, 100 ին 12 տոկոսով,
պայմանաւ որ երբ 40 հազար ոս-
կիի հասնի՝ դարձեալ բացուի, և
միւս 1000 ոսկին Արապիկի Ե-
րուսաղիմայ և Գահիրէի վարժա-
րանաց . 1/4-ն ալ ի Կ. Պօլիս ուս-
ական գեղաստանաւոր աղքատաց
անուակին՝ նոյնպէս 100 ին 12

տոկոսով : Վերջին երբ ուսուցիչ Գրիգորյանը ունեցան ի Կ. Պոլիս փոխանակ աղքատաց անտուկին : Հիւանդանոցին անուամբ արձանադրեց, 1867 ին Ապրիլին Կ. Պոլիս եկանք ընտանեօր . Պոլիս էֆէնտիի որդւոյն Պետրոս էֆէնտի Կալապետեանի . ընկերակցութեամբ յիշեալ կտակի խնդրոյն վրայ քանիցս տեսակցեցանք Պոլիս Պատրիարքի հետ , և Օրհնութեան Կոնդակ զրկեց ի Գահիրէ : Մինչ 1882, տոկոսը կը բարդուէր դրամագրւ խոյն վրայ և հասած էր 12500 ոսկիի , և-Յ տարի ալ 60ական ոսկի քանի մը դպրոցներու տալէ վերջը , Այսուհետեւ դադարեալ մը յղա-ցանք և առաջարկեցինք Պոլիս էֆէնտիին . ամենայն սիրով ընդունեալով անմիջապէս Ռուսիոյ կայս-րէն աղբարագործ մը խնդրեց , որ կայսերական Պանքան 100 ին 6 տոկոսով ընդունի 10000 ոսկին՝ դպրոցի համար , և 2500 ոսկին՝ վերագրեալ հաստատութեանց , սա՛ պայմանաւ որ յետ մահուն 2500 ոսկին ինչ գումարի որ հասած է , անմիջապէս համահաւա-սար բաժնուի բարեգործական հաստատութեանց , և 10000 ոս-կին մնաց մինչև և՛ հազար ոսկի հասնին՝ Մարաշի մէջ դպրոց մը բանալու համար : Որովհետեւ ա-րու զաւակը՝ Պետրոս էֆէնտի կը հակառակէր այս կտակին , ուստի ապահովութեան համար սոյն դի-մուսները ընել տուի , որ դռնէ սոյն գումարը փրկուած ըլլայ վը-տանդէ : Պետրոսպուրկէ պատաս-խան ստացաւ Պոլիս էֆէնտիի թէ կայսերական Պանքային իւր օրէն-քէն երբեք չէ կարելի չելլել , բայց քանի որ բարեգործութեան հա-մար է , արժեքաւոր թուղթեր կը գնէ , որով կը յուսաւորի որ 100 ին 6 էն պակաս չըլլար տոկոսը . սակայն Պոլիս էֆէնտի արժեքա-ւոր թղթերու վրայ լաւ գաղափար չունենալուն համար , ըստ առաջ-նոյն սկսաւ շարունակել . միայն սա ալ լաւ դիտեմ թէ Գահիրէի տոկոսները հետզհետէ աժաննա-լով՝ տոկոսը մինչև 100 ին 7 ի ի-ջեցուց , բայց կը վախնար միշտ արու զաւակին հակառակութե-նէն , 1890 ին ամէն մարդոց կը հուշակէր թէ 18000 ի հասած է կտակեալ գումարը , 23 տարինե-րու տեսարակներն և ամէն տար-ուան հաշուեկշիռները կը վկա-յեն :

Պոլիս էֆէնտի յաճախ կը գանգատէր իւր արու որդւոյն վարմանց համար . վէճի կը բռնը-ուէին հայր և որդի . Պոլիս է-ֆէնտի լաւով կըսէր որդւոյն , «Ինչ 30 հազար ոսկի Պոլսաները կորսնցուցին . ես որ աղքատ կու-տամ , կը հակառակիս . ես հա-ղթատու լինան հինգի բաժնած եմ . զրեթէ մէկ հինգերորդը՝ աղքատ . սա իմ բաժինն է , մնացեալ չորս բաժինը՝ ամուսնոյս և երեք զա-ւակացոյ » , և ցատկէ թէ արդեօք փախաքը չ'պիտի կատարեն իւր ժառանգորդը : Պոլիս Պատրիար-քէն վերջ եկող ամէն Պատրիարք կոնդակաւ օրհնութիւններ և բա-րեմաղթութիւններ ըրած են նոյն իսկ Յեղիպոս եկող գնացող ա-ռաջնորդները և այցելու եկողե-րէ կանները , և ամբողջ Յեղիպոս-ի հասարակութիւնը : Այսու ա-մենայնիւ՝ այդ հանրածանօթ ու

նուիրական կտակին հակառակ , յետ մահուն Պոլիս էֆէնտիի , կտակ անուամբ ուրիշ գիր մը յե-րեան կը հանուի , յորում ամե-նայնիւն գումար մը բարեգործու-թեանց համար կը տեսնուի , և հանգուցելոյն երկու դստերաց համար ժառանգութեան շատ ան-նըշան մաս մը , իսկ արու որդւոյն Պետրոս էֆէնտիի համար գրեթէ բոլոր հարստութիւնը , որ է 120 հազար անգղիական իրա . Բիւ-զանդիոն թող լաւ կարգայ այս և հետեւեալ ծանօթութիւնները : Պետրոս էֆէնտի Սրապկիրի տա-րեկան և՛ լիւրայի մէկ եկամուտին համար ինչ ընել խորհեցաւ . դը-տաւ Սրապկիրի պաշտօնեայ մը Գահիրէի եկեղեցւոյ մէջ . անոր Սրապկիր ունեցած մէկ տունը՝ որ հազիւ 100 ոսկի կարծէ , ուղեց 200 ոսկիի ծախու առնուլ և՛ ոս-կի կտակեալ վտրժարանին հա-մար , որ համոզէ Սրապկիրին ընդունիլ , որով պիտի ունենան 11/2 ոսկի տարեկան եկամուտ , փոխանակ և՛ լիւրայի զուտ ե-կամուտ մը , մինչ 800 անգղիա-կան ոսկի արժողութիւն ունի , Տեսնենք , թէ Պետրոս էֆէնտի , դատը շահեց վերջը , իւր յերե-ւան հանած կտակին տրամադրու-թեանց համաձայն՝ իւրաքանչիւր հաստատութեանց պիտի յանձնէ օրինաւոր ինքնօրէնութիւն . ո՛չ եր-բէք . քանզի պիտի ըսէ թէ տար-ուէ տարի ես կը վճարեմ , և տա-րի մը միայն տալէ ետքը պիտի դադարեցունէ վճարումներն : Այս առթիւ տեղեկութիւն կուտանք , թէ Պոլիս էֆէնտի սեղանաւոր էր , շատ ժամանակ իւր օրինաւոր տո-կոսէն զատ փոքր գումար մ'ալ պարտուց վրայ կը բարդէր , իւր յաճախորդներէն իբր նուէր ստա-նալով , և կը հուշակէր թէ դըպ-րոց մը պիտի բանայ ժամանա-կին , և յիշեալ դպրոցը այսչափ գումար մը ունի իւր քով : Ըսա-ծիս վկաններ կան , որոնցմէ մէկ մէկ գումար ստացած է դպրոցին համար :

Այս ծանօթութիւններն ի հը-րապարակ հանելուս նպատակն ուրիշ բան չէ , այլ յայտարարել թէ՛ հանգուցելոյն արու որդին Պետրոս էֆէնտի չէ , որ կրթական ու բարեպաշտական հաստատու-թեանց օգտին կը փափաքի , այլ հանգուցելոյն երկու դստերը , որք կը փափաքին հանգուցելոյն բուն կտակին անթերի գործադրու-թեան , որով 20-25000 անգղի-ական իրա կը մնայ աղքատին հա-ստատութեանց , մինչդեռ արդ Պետրոս էֆէնտի նոր կտակագրով մը հազիւ 1500 ոսկի կը ցուցնէ : Պիտի տեսնէ Աղքէն , թէ վերջին կտակագրին դէմ բացուած դատը թէ՛ ի նպատակ երկու դստերը վըճ-ուելու , ո՛րչափ շահաւոր պիտի ըլ-լայ Աղքէն համար (*) :

Հանգուցելոյն երեք փեսայ ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԻՀԱՅՈՅ

Յ Օգոստ . 1898 Կ. Պոլիս

(*) Կը մաղթեմք որ հանգուցեալ Պոլիս էֆէնտիի ազնիւ դստերը յա-նուց ինքն դատարանէն , վասն զի հա-մոգուած եմք որ արդարեւ անոնց յա-նուցութիւնն շահաւէտ պիտի ըլլայ Աղ-քէն համար : Հետեւեալք մինչեւ իսկ կառավարկեմք Պատրիարքարանին , որ նախորդ կտակագրին գործադրութիւ-նը սկսանջէ , եւ աշակցի երկու դըս-տերը գտնին յաջորդութեան համար : Դատն՝ որ մայրաքաղաքիս ուսանական հիւպատոսարանի մէջ սկսուած էր , վերաբնութեան պիտի եկեղեցւոյն ի Պետրոսպուրկ :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պետական խորհուրդն որո-շեր է դրել քաղաքապետու-թեանց , որ թոյլ տան վաճառ-տուն՝ շտեմարան և խանութ շի-նել ա՛յն գետիններուն վրայ , որ մզկիթաց մետ և մահմետական գերեզմանատանց յարակից են , բայց օտար հպատակաց սեպհա-կան :

— Արտաքին գործոց նախա-րար Թէվֆիկ փաշա՝ անցեալ շա-բաթ օր Պէոյլուքտէրէ գնաց այ-ցելոց ուսանական դեսպանին ,

— Վաշինկթընի նախորդ օս-մանեան դեսպան Արիսթարքի պէյի՝ որ Փարիզ կը գտնուի , հանգստաթոշակն 12000 ղշի վե-րածեցաւ :

— Եւրոպիոյ նախարարն , օսման-եան դրամատան ընդհանուր տը-նօրէնն ու անոր երկու օգնականը երեքշաբթի հանրային շինուածոց պաշտօնատունը գացին խորհըր-դակցեցան՝ հանրային շինուածոց նախարար և գանձային բարեկար-գութեան յանձնաժողովոյ նա-խագահ Մահմուտ ձէլալէտօրին փաշայի հետ , գանձային ինչ ինչ խնդրոց վրայ :

— Հրաման ելած է՝ ոստիկա-նաց ու ժամտարմայից ամսաթո-շակներն այսուհետեւ ամէն ամիս կանոնաւորապէս վճարելու հա-մար :

— Կ. Պոլիս , Էյուպի կողմը՝ մնալաճաւ նուրի պէյի կինը ինքզինքն տանը հորը նետեր խնդրուեր է :

— Գատը գիւղ կողակար Սօ-թիլիեատի անուն յոյն օ Քեմիքե խմելով՝ ինքզինքն սպաննել ու-ղեր է , և թէպէտ չէ մեռեր , բայց ծանր վիճակի մէջ կը գըտ-նուի . Դարձեալ Գատը գիւղի մէջ Սօգրատ Սօմբուբա անուն երիտասարդ մը երկուշաբթի մե-ծաքանակ աւիս u/ռշմիրիգ խմեր , և կառքով տուն տարուելէ քիչ մ'ետքը մեռեր է , որք թողով չորս նորահաս զաւակ՝ իրենց յղի մօր հետ :

— Մայրաքաղաքիս ուսանական հիւպատոսարանի նախորդ քա-րտուղարներէն Տիմիթի՝ որ Ղա-լաթիա Գուլէ-գափու կը բնակէր , երկուշաբթի տունը դառնալով , և տեսնելով որ կինը խոյս տուած է , ընկուկէնով սպաննել է ինք-զինքն :

— Անթաքիայի մէջ Գուրու Ա-լիի կինը՝ Գեմալիէ՝ ուղեւով Գուրու Ապու իւլ Բաշմի հետ ա-մուսնանալ , Բահիլի ու ուրիշ կնոջ մը գործակցութեամբ՝ թու-նաւոր լիւթերի կերուցել է Ալիի , և նա ուտելու ատեն քովը եկող չորս տարեկան աղկան ալ տուած ըլլալով՝ երկուքն ալ ժամ մ'ետ-քը մեռեր են : Գննութեամբ ու դատատանաւ հաստատուելով այս ոճիւրն՝ Գեմալիէ մահուան դատապարտուել , և երկու գոր-ծակցիներն՝ հնգամեայ տաժանա-կիր բանտարկութեան :

— Եւնիս — Պաղարի մերձակայ գիւղի մը մէջ տանձենիի մը տակ գտնուող երեք հօգիլի (այլ ու կին ու հնգամեայ աղկիկ մը) և հորթի մը վրայ կայծակ իջնելով՝ ամենքն ալ անչնչացեր են :

Պատմաբան՝ Ասիմիս Պատեօն Սանկէ Միւլէմայիդի աստիճան՝ Նեվէհիլի դպրագոյմ Իմայիլ Հագ-դը պէյի : — Երրորդ աստիճանի Շէ-ֆագաթ պատուանդան Պէյրուի Ռե-զիներէն Անտոն վերաի պէյի ամուսին տիկնոջ : — Պիթիի նահանգի կուսա-կալ կարգեցաւ ներքին գործոց նա-խարարութեան մէքթուպը Մէհմուտ էֆէնտի : — Ներքին գործոց նախա-րարութեան Մէքթուպը կարգեցաւ նոյն նախարարութեան թղթակցու-թեան դիւանի տնօրէն Պուսապ պէյ , որուն յաջորդեց յիշեալ դիւանին դը-լաւոր օգնական Ալի Պուսապ պէյ : — Սանկէ Միւլէմայիդի աստիճան՝ Մա-նաթիի նահանգի կուսակալ օգնա-կան Սիւէֆանքի , եւ Պուսապի նա-հանգի Գիւրուսի գաւառակի դա-մագոյմ Ռէսիդ պէյերու : — Սանկէի երկրորդ աստիճան՝ ձանկիլի գաւառի կառավարչի օգնական կարապետ է-ֆէնտիի : — Առաջին աստիճանի Մէ-հմուտէ՝ Լաղիստանի կառավարիչ ձէվ-ալէթ փաշայի : — Հեռագրութեան ու թղթատարութեան ժողովոյ անդամ կարգեցաւ՝ Պուրտուրի կառավարիչ Մուսլիմ պէյ : — Գոնեսիի նահանգի Ազադայի գաւառակի դպրագոյմու-թիւնն՝ Միւլէքի վարժարանի չըլա-նաւոր Մահմուտ ձէլալէտօրին է-ֆէնտիի : — Երկրորդ աստիճանի Օս-մանտէր Նասիֆ Նաֆիս էֆէնտիի : — Զորքորդ աստիճանի Մէհմուտէ՝ Հա-լսի երեւելիներէն Գիւլաթաթէ Իս-հագ եւ Ապու իւլ ձէվապար էֆէնտի-ներու :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զիմադարաւ եղաւ Ամերիկա-յի ու Սպանիոյ կառավարութեանց մէջ , որովհետեւ Սպանիա ընդու-նեց ու ստորագրեց՝ Միացեալ Նահանգաց հանրապետութեան առաջարկած հաշտութեան հիմ-նական պայմաններն , որով Սպա-նիոյ կառավարութիւնը գրեթէ բոլորովին կը թողու դադիթակա-նութեանց երկիրները : Սպանիոյ խնամակալ թագուհին՝ Ի Նշան գոհութեան պատուանշան ընծա-յեց Վաշինկթընի ու Փարիզի սպա-նիական դեսպանաց և Գաղղիոյ արտաքին գործոց նախարարին , որ հաշտութեան բանակցութիւնը կատարեցին : Սպանիոյ լրագրաց բաղունք կը գրեթէ թէ՛ Ամերի-կայի հուժկու զօրութիւնն յաղ-թահարած է , և ո՛չ թէ իրաւունք և արդարութիւն , իսկ Միացեալ Նահանգաց ժողովուրդն ու կա-ռավարութիւնը՝ ցնծութեան հան-գէտներով ու ցոյցերով կը հուշա-կեն դարձեալ թէ մարդասիրա-կան պարտաւորութիւն կատարե-ցին՝ հարստահարեալ ժողովուրդ-ներ փրկելով , ինչ և իցէ , արդ-յանձնաժողովներ կը կազմուին հաշտութեան պայմանաց գործա-դրութեան համար , և Ամերիկա ինչպէս ի սկզբան պատերազմին նոյնպէս և արդ ջանադիր է որ երոգակական տէրութեանց և ո՛չ մին միջամուխ չլինի ո՛ր և է կեր-պի :

Անցնելով Ռուսիոյ ու Անգղիոյ անհամաձայնութեան ի մասին չի-նական խնդրոյ , կրնամք հրատա-րակել թէ իրաւախօսութեամբ պիտի վերջանայ , քանի որ նա-խարարապետ Սալիբալի և իւր պաշտօնակիցը կը շարունակեն ի-րենց պաշտօնն ու չափաւոր ըն-թացքը , և Ռուսիոյ կառավարու-թիւնը ինչպէս նորագոյն հեռա-գրէ մը կիմացուի , ապահովու-թիւն կուտայ Անգղիոյ թէ՛ Զի-

նաստանի կողմերն ո՛ր և է թըշ-նամական դիտում չունի անգղի-ական շահուց դէմ : Հետեւաբար ի զուր ծայրայեղութեամբ կը վար-ուին անգղիական ու ուսանական լրագրաց մեծ մասն , առաջինը իբր ի վտանգի հոգակելով անգ-ղիական շահերն , և երկրորդը՝ անգղիական Հնգկաստանի կող-մերն հաստատեալ ուսանական մեծ զօրութիւնը ցուցնելով պան-ծանօր :

— Անգղիոյ խորհրդարանին նստաշրջանը փակուեցաւ անցեալ ուրբաթ օր , Թագուհին փակման ճառին մէջ յայտարարեց թէ՛ Անգղիոյ կառավարութիւնը բար-ւոր յարաբերութիւն ունի ուրիշ կառավարութեանց հետ , Գոհու-թիւն յայտնեց թէ խորհրդարանին՝ ի պահպանութիւն երկրին՝ ըն-դարձակ միջոցներ գործածելու թոյլտուութեան համար , ծա-նուցանելով թէ՛ պահանջուած զոհողութիւնը մեծ են թէ՛ և , սակայն հարկաւոր են ըստ պա-հանջման ներկայ վիճակին :

— Հռոմայ Պապ վերջին օրե-րը շատ տկարացած է և չկրնար որ և է գործով զբաղիլ : Ռու-սիոյ՝ Աւստրիոյ և Գերմանիոյ կայ-սերը հեռագրով ծանօթութիւն ուղեր են Հռոմէ :

— Պարսից Վեհ. Շահն դար-ձեալ ի պաշտօն մեծ Եպարքո-սութեան կողմէ՛ նախորդ մեծ Եպարքոս Էմին Սալիմանն :

— Միացեալ Նահանգաց հան-րապետութիւնն՝ մինչև ցարդ պատերազմի համար 30 միլիոն անգղիական իրա ծախք ըրեր է :

— Անգղիոյ Լորտերու ժողովն 35ի դէմ և՛ քուէով մերժեց է՝ երեսփոխանական ժողովէն ըն-դունուած պատուաստի կանոնա-դիրն :

— Պելիոյ կառավարութիւնն որոշեց թէ նաւատորմի մը կազ-մել , 200 միլիոն ֆրանք ծախ-քով :

— Բէքինի անգղիական դես-պանը երկրորդ անգամ՝ ծանու-ցեց թէ Զինատանի կառավարու-թեան , թէ Անգղիոյ կառավարու-թիւնն ի հարկին պիտի օգնէ Զի-նաստանի ,

— Նիւ Եօքի քաղաքապետա-կան ժողովոյ նախագահն առա-ջարկեց է՝ 2-10 տղար տուգանք առնուլ հանրային երթեկեւու-թեան վայրաց մէջ (հանրակառ-չողեկառ , թատրոն , զբօսարան) անվայել ու անպատշաճ ընդունով խօսող անձերէ :

— Գաղղիոյ մէջ ոստիկան մը ի սկզբան կարեւորութիւն չտալով ճանճի մը խայթուածքին , և հե-տըզհետէ սաստիկ ցաւ զգալով՝ հիւանդանոց դացեր և դարմանի ենթարկուեր է , բայց բժշկու-թիւնը կարելի չըլլալով՝ խեղճը մեռեր է քանի մ'օր ետքը :

— Ռուս լրագրէր գրեր են , թէ կառավարութիւնն իմանալով որ՝ Զերդաշինօֆ անուն Բոլշևիցի պապական կղերական մը ժողո-վուրդը կը հրապուրէ օրթոտոքս ու հոռմէական եկեղեցեաց միաց-ման համար . — իսկոյն բռներ և Սիպերիոյ մերձակայ վանք մը զրկեր բանտարկեր է :

— Աւստրիոյ մօտերը այս օ-րերս շատ ձիւն տեղացեր է :

